

JÄRNA-VÅRDINGE PASTORAT FÖRSÄMMLINGSINSTRUKTION 2023

JÄRNA-VÅRDINGE PASTORAT FÖRSAMLINGSINSTRUKTION 2023

INNEHÅLL

Kapitel 1. <i>Inledning</i>	3
Kapitel 2. <i>Vision</i>	4
Kapitel 3. <i>Omvärldsbevakning</i>	5
Kapitel 4. <i>Pastoralt program</i>	8

*»Sträva efter att älska Gud,
sin nästa och sig själv
genom att möta människor
som Jesus gjorde och Kristus gör.«*

JÄRNA-VÅRDINGE PASTORATS VISION

1. Inledning

Uppdraget
Församlingsinstruktionen
Pastoratet och församlingarna
Barn och unga
Hållbarhet

UPPDRAGET

Järna-Vårdinge pastorat är en del av Kristi världsvida kyrka och Svenska kyrkan. Vår kyrka leder sin historia tillbaka till apostlarna, de äldsta kristna församlingarna och deras bekännelse till Kristus. Pastoratet vill med sin verksamhet väcka och fördjupa den kristna tron, erbjuda gemenskap och genom evangeliet om Jesus Kristus visa på den kristna trons aktualitet i dagens samhälle.

Svenska kyrkan i Järna-Vårdinge ska i ord och handling levandegöra budskapet om Jesus Kristus så att människor kan komma till tro och växa som kristna.

FÖRSAMLINGSINSTRUKTIONEN

Församlingsinstruktionen är ett av våra styrdokument som ska ligga till grund för allt arbete. Alla beslut och all verksamhet ska utgå från församlingsinstruktionen och dess värdegrund.

Tre vägledande begrepp genomsyrar församlingsinstruktionen:

- gemenskap utifrån vår treenige Guds väsen som är relation i ömsesidig kärleksfull respekt för varandras egenart och utifrån nattvardsbordets uppenbarade hemlighet – ett enda bröd och en enda mänsklighet
- alla människors lika värde utifrån den kristna trons människosyn: att varje människa är skapad till Guds avbild och därigenom oändligt värdefull och älskad av Gud
- delaktighet utifrån den bibliska bilden av församlingen som en kropp, där varje del har sin plats. Med utgångspunkt i vår kyrkas lära är ömsesidigheten värdefull eftersom vi alla har erfarenheter som kan berika.

Dessa tre begrepp kommer till uttryck i vår grundläggande uppgift – att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Att på ett sätt som Jesus gjorde och Kristus gör möta människor där de befinner sig i livet, är ett av våra viktigaste uppdrag i vår grundläggande uppgift.

PASTORATET OCH FÖRSAMLINGARNA

I Järna-Vårdinge pastorat ingår Överjärna församling, Ytterjärna församling och Vårdinge församling. All verksamhet sker på pastoratsnivå förutom gudstjänster som firas i de tre församlingarna. De tre församlingarna har olika karaktärer som vi ska ta tillvara på bästa sätt, vilket vi gör genom arbetet i församlingsråden.

Pastoratets folkmängd och medlemsantal:

Total folkmängd i pastoratet: 12 329 personer.
Medlemmar i Svenska kyrkan: 6 328 personer.
Medlemmar i pastoratet i procent av folkmängden: 51,3 procent.

BARN OCH UNGA

Barnen har en central plats i vår strävan efter att bygga församling. Jesus själv har gett oss detta uppdrag genom orden: *"Låt barnen komma hit till mig och hindra dem inte: Guds rike tillhör sådana som de. Sannerligen, den som inte tar emot Guds rike som ett barn kommer aldrig dit in. Och han tog dem i famnen, lade händerna på dem och välsignade dem"* (Markusevangeliet 10:14–15). Dessa ord läses vid vårt dop och är vägledande för vårt lärjungaskap. Därför tas alltid barnens perspektiv med i beräkningen i alla våra beslut och verksamheter.

Pastoratet har inrättat en grupp för barnkonsekvensanalys som yttrar sig inför alla viktigare beslut, exempelvis inför kyrko-

1. Inledning forts.

fullmäktige, kyrkoråd, församlingsråd och under budgetprocessen. Det har gjorts en barnkonsekvensanalys på det pastorala programmet.

HÅLLBARHET

Vi är som församling och kyrka en del av den världsvida kyrkan och dess arbete för en rättvisare och mänskligare värld. I det arbetet har vi ett särskilt ansvar för skapelsen och dess överlevnad. Att på olika sätt stötta och arbeta för skapelsens överlevnad och en rättvisare värld är ett av våra viktigaste uppdrag som kristna.

I både dagligt arbete inom församlingsverksamheten och inom begravningsverksamheten vill vi att detta genomsyrar arbetet till exempel genom att:

- underhålla och vidareutveckla våra fastigheter på ett hållbart sätt
- se till att vår kapitalförvaltning sker på ett sätt som uppfyller FN:s hållbarhetsmål
- på våra kyrkogårdar återanvända material för att skapa egen jordproduktion
- ta fram ängsmark för att öka den biologiska mångfalden
- bemöta församlingsbor och personal på ett respektfullt sätt
- arbeta fram en hållbarhetsplan.

2. Vision

PASTORATETS VISION är: "Sträva efter att älska Gud, sin nästa och sig själv genom att möta människor som Jesus gjorde och Kristus gör." Järna-Vårdinge pastorat har en församlingssyn där ideella och anställda tillsammans utgör medarbetare i Guds församling och kyrkan här i vår bygd. Ideella och anställda har ett gemensamt ansvar, att under ledning av kyrkoherden, utföra församlingens uppdrag.

Svenska kyrkan i Järna-Vårdinge vill därför:

- möta människor i en öppen miljö och bidra till att människor får vara sig själva
- uppmuntra självständigt tänkande och mångfald
- se till att människor får mogna och växa som människor genom att ge utrymme för deras tankar och funderingar
- agera i samhället genom rättvis- och miljöfrågor och verka för hållbar utveckling. I undervisningen och missionen har vi med en hållbarhetsinriktning
- använda musiken och andra konstnärliga uttrycksmedel som en väg för att växa in i kyrkans liv och gemenskap
- följa upp våra dop, vigslar och begravingar för att erbjuda fortsatt kontakt. En doppastoral håller på att tas fram, likaså ett dopprogram. Dopprogrammet innehåller detaljerad beskrivning av hur inbjudan till dop och dopuppföljning genomförs
- främja delaktighet, ansvarstagande och dynamik mellan anställda, förtroendevalda och andra ideella krafter inom och utanför kyrkans verksamhet genom årliga strategidagar och regelbundna fora för ideella medarbetare
- vara en arbetsplats med en god fysisk och psykisk arbetsmiljö. Vidareutveckla våra verksamhetslokaler så att de blir funktionella och hållbara. Planer finns att bygga om och bygga ut församlingshemmet där personalen har sina kontor och sina verksamhetslokaler.

3. Omvärldsbevakning

Historia och identitet

Kyrkor och mötesplatser

Arbete och boende

Skola och identitet

Hälsa och social situation

Andlighet och religion

HISTORIA OCH IDENTITET

Vårdinge socken ligger i landskapet Södermanland, tillhör Stockholms län och utgör den yttersta utposten i sydväst. Räknat från norr till söder är socknen nära två mil lång. Vårdinge ingår sedan 1971 i Södertälje kommun. Vårdinge kyrka med medeltida ursprung ligger fem kilometer väster om Mölnbo tätort, som har ett aktivt föreningsliv och en kreativ företagarganda. Vårdinge församling utgörs av tätorten Mölnbo (med pendeltågsstation) med omkringliggande landsbygd. Församlingen utgjorde fram till 1975 ett eget pastorat men ingår sedan 1975 i Järna-Vårdinge pastorat.

Järnabygdens uppdelning i två församlingar, **Ytterjärna och Överjärna**, skedde under tidig medeltid. Bygden dominerades av de stora gårdarna. I mitten av 1600-talet hittade en malmletare de första malmådrorna på det område som kom att utvecklas till Järna Gruvor. Under 1800-talet förändrades och moderniserades jordbruket. Verksamheten vid Järna Gruvor var som störst under 1800-talet och detta var då bygdens största arbetsplats. Flera sågverk och ett tegelbruk anlades utefter Moraån. 1862 invigdes västra stambanan och Järna station. Vid 1800-talets slut fanns en liten klunga hus i stationens närhet. 1912 bildades Järna municipalsamhälle och 1952 bildades Järna storkommun av Överjärna, Ytterjärna och Vårdinge kommuner. Storkommunen uppgick 1971 i Södertälje kommun där Järna Vårdinge-Mölnbo är två kommundelar. Den antroposofiska rörelsens etablering i Järntrakten började under 1930-talet och har utvecklats till ett välbesökt antroposofiskt centrum.

KYRKOR OCH MÖTESPLATSER

Överjärna

- Överjärna kyrka (i Järna centrum)
- Församlingshemmet (i Järna centrum, används vid större musikevenemang och pastoratets verksamheter)
- Klockaregården (vid Överjärna kyrka, mindre lokal för pastoratets verksamheter).

Ytterjärna

- Ytterjärna kyrka (populär vid dop, konfirmation, vigsel och begravning)
- Kyrkskolan (församlingshemmet vid kyrkan, används till kyrkkaffe och uthyrning)
- Ceremoniplatsen på kullen vid kyrkan (används vid olika kyrkliga handlingar och gudstjänster).

Vårdinge

- Vårdinge kyrka (används vid större musikevenemang tack vare dess rymd)
- Sockenstugan (församlingshemmet vid kyrkan, används till kyrkkaffe och uthyrning)
- Postillan (församlingshemmet i Mölnbo, används till pastoratets verksamheter).

3. Omvärldsbevakning forts.

ARBETE OCH BOENDE

Vårdinge präglas av landsbygd och jordbruk medan Mölnbo tätort främst består av villaområden. Flera större byggnationer av såväl lägenheter som villaområden planeras i kommundelen inom de närmsta åren vilket medför en ökande befolkningmängd. I bygden finns ett aktivt föreningsliv och en stark egenföretagaranda.

Järna tätort består främst av villaområden samt ett större antal kommunalt ägda hyreslägenheter. Inne i samhället planerar kommunen en förtätning av bostäder inom de kommande åren.

Ytterjärna präglas av de stora gods och gårdar som förr gett arbete åt hundratals människor. Idag präglas Ytterjärna av att vara ett centrum för ekologisk odling och livsmedelsproduktion. Antroposofiska centret med Kulturhuset i Ytterjärna har ett stort konserthus, hotell och skolor. De antroposofiska verksamheterna besöks årligen av omkring 30 000 besökare.

Från både Mölnbo och Järna är arbetspendlingen hög främst till Södertälje och Stockholm. Både tätort och landsbygd har en hög framtida tillväxt. I denna region finns även en ansevärd mängd boenden och verksamheter för människor med funktionsvariationer.

SKOLA OCH IDENTITET

I **Mölnbo** och **Vårdinge** finns en kommunal grundskola. Två förskolor finns varav den ena är en Waldorfförskola.

I **Järna** och **Ytterjärna** finns två kommunala grundskolor samt sex fristående grundskolor, varav flertalet är Waldorfskolor alternativt har anpassade skolformer. Dessutom finns fyra gymnasieskolor i fristående regi och med olika pedagogiska inriktningar. Det finns ett flertal förskolor i både kommunal och fristående regi. Järna är en växande kommun i Södertälje kommun vilket gör att barnomsorg och skola är i ständig utveckling.

HÄLSA OCH SOCIAL SITUATION

Medelåldern för de två kommundelarna som ingår i pastoratet är 40,4 år (medelåldern i Sverige är 41,6 år). Andelen barn och personer över 65 år ökar i pastoratet.

I Järna finns en kommunal fritidsgård belägen mitt i centrum. I Mölnbo finns en föreningsdriven fritidsgård i Folkets Hus. Kommunens uppsökande verksamhet med fältare är aktiv i båda tätorter och där finns ett samarbete med pastoratet. Nattvandrare finns på båda orter och i Järna samarbetar pastoratet med fritidsgården i det arbetet. I pastoratet finns en ambition att samarbeta med skolor, fritidsgårdar och föreningar.

Järna och Mölnbo är på många sätt välmående samhällen men här finns också utanförskap som märks i hemlöshet, droganvändning och psykisk ohälsa hos vuxna och ungdomar. I ett samarbete med Södertälje kommun och Södertälje Pingstförsamling stöttar pastoratet verksamheten LP-Ria i Järna, där det drivs ett stort diakonalt arbete för utsatta människor.

I bygden finns ett flertal serviceboenden och dagverksamheter för människor med olika funktionsvariationer.

ANDLIGHET OCH RELIGION

Järna och Vårdinge är orter präglade av olika typer av andlighet. Här finns stora grupperingar med starkt intresse för andlighet, religion och livsåskådning. Järna med omnejd har blivit en hemvist för människor som vill leva med antroposofisk inriktning, men även efter andra livsåskådningar och filosofier.

Ett flertal samfund, och mer eller mindre organiserade grupperingar med koppling till religion eller livsåskådning, finns representerade i bygden. Några exempel på dessa är:

Frikyrkor

I Mölnbo finns Missionsförsamlingen som Vårdinge församling haft ekumeniskt samarbete med i många år. Via LP-Ria i Järna har vi ett samarbete med Södertälje Pingstförsamling där vi delar på ansvaret för andakterna.

Kvåkarna

Samfundet Kvåkarna (Vännernas samfund) är aktiva i Järna där andakter hålls varje månad i antikvariat Draknyckeln.

Kristensamfundet

Kristensamfundet finns representerad i Saltå by där Kristofferuskyrkan är belägen. Samfundet har en nära koppling till antroposofin, men bara vissa av de som tillhör antroposofin är anslutna till samfundet. Vi har kontakter med Kristensamfundet relaterat till exempelvis begravningar och kontakt på prästnivå.

Antroposofi

Ytterjärna har kommit att bli en antroposofisk knutpunkt för människor från hela världen. Waldorfpedagogik, läkepedagogik, antroposofisk medicin och biodynamisk odling är välkända begrepp inspirerade av antroposofi. Antroposofin beskrivs inte som en religion utan en livsåskådning med influenser från olika religioner.

Alternativ andlighet

I bygden finns en stor rörelse med inriktning mot det som förr kallades New Age eller nyandlighet. Esoterism, ockultism, yoga, meditation, astrologi och shamanism är några begrepp som förekommer. Här finns influenser från flera andra religioner och livshållningar.

Hare Krishna

Strax utanför Järna finns Almviks gård som är ansluten till Internationella Sällskapet för Krishnamedvetande (ISKCON), mer känd som Hare Krishna. Där finns tempel och gästhem.

Nordisk naturreligion

Samfundet Forn Sed Sverige, tidigare benämnt Sveriges Asatrosamfund, finns representerade i bygden genom sin Södermanlandssektion.

4. Pastoralt program

Uppdraget
Mission
Gudstjänst
Undervisning
Diakoni

UPPDRAGET

"Syftet med allt församlingsarbete är att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas. Allt annat som församlingen utför är ett stöd för och en konsekvens av detta". (Kyrkoordningen, Andra avdelningens inledning)

Det är denna grundsyn i kyrkoordningen som pastoratet utgår ifrån. Församlingen har en grundläggande uppgift som kan ses ur fyra perspektiv: att fira gudstjänst, att bedriva undervisning, samt att utöva diakoni och mission. De fyra aspekterna av församlingens grundläggande uppgift är beroende av och går in i varandra.

MISSION

Pastoratets grunduppdrag är att göra Jesus Kristus känd och älskad. I olika former vill vi, med dialog och respekt som ledstjärna, ge uttryck för kristen tro. På ett kärleksfullt och respektfullt sätt vill vi vara en tydlig kristen röst och möta människor i dialog med en medvetenhet om att vi befinner oss i ett geografiskt område med ett stort andligt sökande.

Internationellt arbete

I missionsuppdraget är pastoratet en del av Kristi kropp i världen, och församlingen ska ha ett lokalt och globalt perspektiv för det missionsarbete som görs. Där vill vi stärka engagemanget för ACT Svenska kyrkan och SKUT samtidigt som vi vill vara en naturlig och aktiv del av det omgivande lokalsamhället. Vi ska skapa en grupp i pastoratet för internationella frågor.

Barn och unga

Vi vill för alla åldersgrupper avseende barn och unga skapa regelbundna och inkluderande mötesplatser som stöd att komma till tro och växa som kristna. Exempel på hur vi når ungdomar är konfirmationsundervisningen, ungdomsgruppen och de föreläsningar om existentiella frågor anpassade till årskurs 8 och 9 som pastoratet bjuder in till.

Att nå de kyrk-ovana

Ett mål för vår mission är att synliggöra och gestalta Guds rike för människor som själva inte kommer i kontakt med kristen tradition. Det kristna budskapet att varje människa är en värdefull del av Guds skapelse, vill pastoratet ge vidare till varje människa som söker mening och sammanhang i sitt liv. Detta gör vi genom exempelvis:

- att inbjuda till gudstjänster både vardagar och söndagar, bibelstudier, samtal om livsfrågor, läsecirklar och liknande. Vi inbjuder också till seminarier och samtalskvällar som berör många församlingsbor
- den utåtriktade föräldrakontakten i vår öppna förskola i både Järna och Mölnbo
- Kyrkobladet som ges ut till alla hushåll i pastoratet. Tanken är att livet i församlingarna ska speglas i den på ett sätt som vi tror ska tilltala den som är ovan vid kyrkan och den kristna tron.

Ideella medarbetare

Vi vill öka antalet ideella medarbetare i våra verksamheter så att människor kan komma till tro och växa. Exempelvis genom arbete med soppluncher, uppsökande verksamhet och gemenskapsfrämjande verksamheter i samarbete med pastoratets anställda.

4. Pastoralt program forts.

GUDSTJÄNST

Gudstjänsten är församlingens centrum. I gudstjänsten möter vi Gud i ordet och sakramenten i en anda av närhet och gemenskap. Tron får näring i bön, förkunnelse, förlåtelsens ord och den heliga måltiden. Gudstjänsten kan ha många olika former och är ett tillfälle att väcka nyfikenhet och skapa mötesplatser för människor att lära känna kristen tro och kristet liv. Gudstjänstens mål är att väcka tro, hopp och kärlek samt att göra Kristus sedd, känd och älskad.

Mässa varje söndag

Högmässa eller mässa firas som huvudgudstjänst varje söndag och kyrklig helgdag. Vid vissa tillfällen firas gudstjänst utan nattvardsfirande, bland annat som julotta, långfredagsgudstjänst samt gudstjänst i Ytterjärna kyrka (en gång i månaden). I samarbete med Solåkrabyrn firas även gudstjänst utan nattvard ett par gånger per termin. Varje tisdag firas kvällsgudstjänst utan nattvard.

Målet för gudstjänstlivet

Målet för församlingarnas gudstjänstliv är att erbjuda en plats i tid och rum där vi möts för att i hopp och glädje vara tillsammans med Gud och med varandra. Församlingarnas andaktsliv sker inte bara i gudstjänsterna i kyrkor och på äldreboenden, utan gudstjänstperspektivet ska finnas med som en del i all verksamhet. Gudstjänster i pastoratet genomförs med pastoral omsorg och ska möjliggöra till delaktighet oavsett språk, ålder eller funktionsvariation. Genom våra Solåkragudstjänster, Glada kören och musikcaféer når vi människor med funktionsvariation.

Ideella medarbetare

I pastoratet ser vi att ideella i alla åldrar utgör en väsentlig del för att stärka gudstjänsten och gemenskapen och därigenom levandegöra församlingssynen – att vi alla utgör Guds församling i vår bygd.

Kyrkomusiken

Kyrkomusiken är av stor betydelse för att förmedla och uttrycka samhörighet mellan människor och Gud. Vi vill använda musik och andra konstnärliga uttrycksmedel som en väg för att växa in i kyrkans liv och gemenskap. Förutom i gudstjänster och kyrkliga handlingar har vi ett aktivt körliv och erbjuder konserter och musikandakter samt musikcaféer. Vi har två utbildade kyrkomusiker, en kantor och en organist.

UNDERVISNING

Undervisning, dels i gudstjänstlivet, dels i andra delar av verksamheten, är en uppföljning av dopet eller syftar till dopet, och är ett stöd för människor att utvecklas och mogna i sin tro. Vi vill möta människor där de är. Det är viktigt att alla människor blir sedda, bekräftade och respekterade eftersom vi alla har erfarenheter som är värdefulla att dela med oss av.

Målet med undervisningen

Målet för församlingarnas undervisning är att ge människor möjlighet att växa andligt och intellektuellt i ett livslångt lärande. All vår verksamhet bör ha inslag av undervisning. Pastoratet vill erbjuda olika möjligheter till personlig utveckling utifrån Bibeln och kristen tradition, med syfte att väcka tro och ge stöd till att leva ett liv i Kristi efterföljd.

Mångfald

Eftersom vi tar till oss kunskap på olika sätt måste vi ha en mångfald i sättet undervisningen sker. Till hjälp i vår undervisning använder vi bland annat Bibeln, musik, bilder, drama, symboler, ord och vandringar. Vi vill att undervisningen ska ha sin utgångspunkt i varje människas egen livssituation.

Konfirmandundervisningen

Konfirmandundervisningen följer Svenska kyrkans riktlinjer för Strängnäs stift.

DIAKONI

Diakoni är att efter Kristi exempel göra kärlekens gärningar. Diakoni utövas genom att i respekt uppsöka, hjälpa och stödja utsatta människor i kroppslig eller själslig nöd. Det diakonala arbetet är pastoratsgemensamt och ska i första hand vara en hjälp till självhjälp där vi ska finnas som stöd och medvandrare för den enskilde. Inom pastoratet vill vi stärka det allmänna diakonatet där vi ser församlingsbornas engagemang som grunden för diakonin. Olika mötesplatser för gemenskap, samvaro och samtal möjliggör och uppmuntrar den naturliga omtanke och omsorg som finns mellan människor i vårt pastorat.

Detta gör vi genom att:

- vara närvarande i samhället genom egna aktiviteter, exempelvis utanför församlingshemmet på Järna torg, dels genom att samverka med andra aktörer i Järna och Mölnbo, exempelvis Järna kulturfest och julmarknad samt Mölnbodagen
- ha en strategi för att kunna vara närvarande på skolor och arbetsplatser, institutioner och där människor utövar sin fritid
- hitta sätt att nå människor via hembesök och besök på ålderdomshem och i Solåkra (ett boende för människor med funktionsvariation.
- värna människors lika värde och lika behandling
- vara en mötesplats i glädje och sorg och ge stöd åt svaga och utsatta samt vara aktsamma om Guds skapelse, genom hållbarhet, medmänsklighet och att främja god existentiell hälsa.
- fortsätta vårt ekonomiska stöd till LP-Ria i Järna. Pastoratet är tillsammans med Pingstkyrkan i Södertälje huvudman för den sociala träffpunkten LP-RIA i Järna. LP-Ria har i uppgift att vara en social daglig träffpunkt för gemenskap dit alla är välkomna oavsett

bakgrund eller livsstil. LP-Ria vill visa på det kristna alternativet och stödja en förändring och rehabilitering till ett drogfritt liv. Diakonen är ansvarig för samarbetet mellan LP-Ria och pastoratet.

Diakontjänsten

Diakonen arbetar mitt i församlingen och har ansvar för kyrkans sociala arbete och arbetar ofta och samverkar med andra medarbetare. Det diakonala arbetet omfattar såväl självvårdssamtal, enskilda samtal, hembesök, gruppverksamhet som olika gemenskapsfrämjande aktiviteter.

Diakonen är även en länk mellan kyrka och samhälle och samverkar med socialtjänst, kommun, sjukhus, arbetsförmedling, försäkringskassa och ideella organisationer.

Källor omvärldsbevakning

Vårdinge hembygdsförening och Järna hembygdsförening.

Alla foton: Magnus Aronson
Detaljer från Järna-Vårdinge pastorat

Svenska kyrkan
JÄRNA-VÅRDINGE PASTORAT